

In memoriam

Илија (Миле) ИВАНОВИЋ

Дејан Мотл

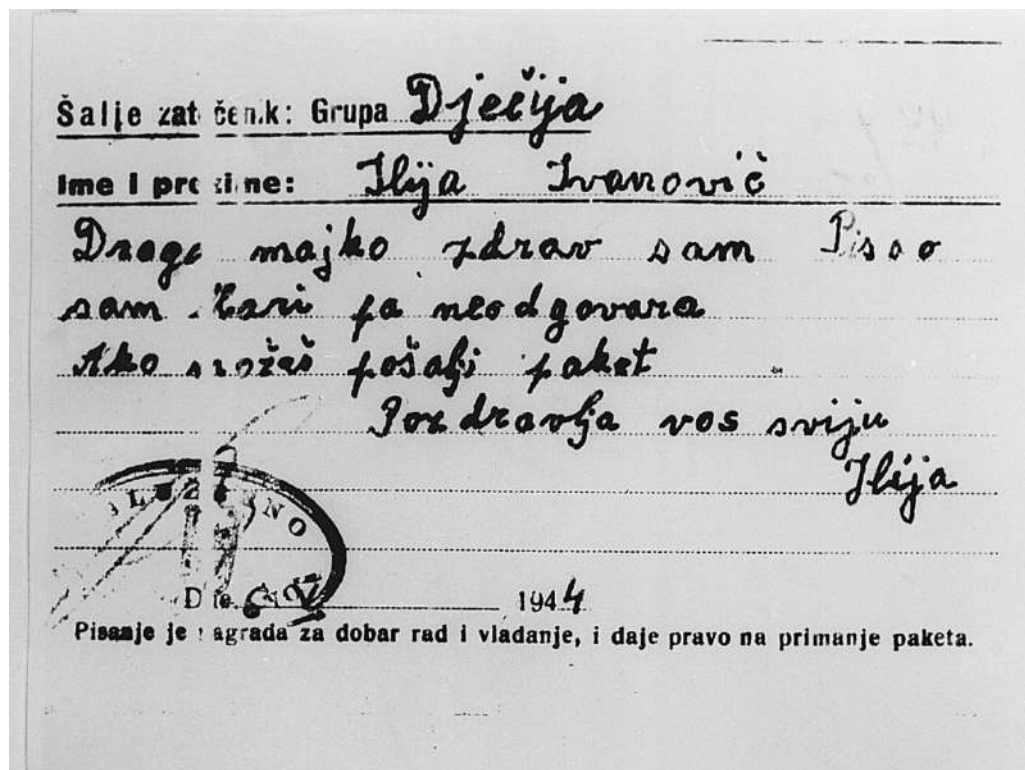
УДК 94:929 Ивановић Илија

DOI 10.7251/TOP2006181I

Седamnaестог септембра 2019. године напустио нас је један од преживјелих учесника пробоја из Концентрационог логора Јасеновац. Тог дана, у 91. години живота, преминуо је Илија Ивановић. Често је причао о времену проведеном у Концентрационом логору Јасеновац и радо се одазивао позивима да подијели своја сјећања. Више пута је давао вишесатне интервјуе институцијама и музејима који су се бавили истраживањем усташког злочина геноцида за вријеме Другог свјетског рата. Написао је и мемоаре под називом *Сеједок јасеновачког пакла*, који су преведени и на енглески језик. Посљедњих година живота мучило га је то што злочин учињен над Србима у Независној Држави Хрватској није у званичним институцијама Европе окарактерисан као усташки злочин геноцида, јер је само он изгубио 27 чланова породице.

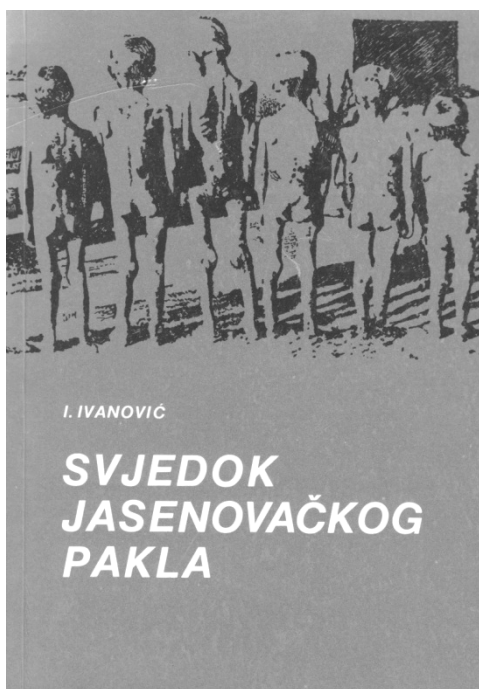
Илија Ивановић рођен је 1. августа 1928. године у селу Горњи Подградци код Босанске Градишке. Одрастао је у породици у којој су отац Миле и мајка Јованка подизали својих седморо дјеце. Иако су сами били неписмени, родитељи су жељели да им се дјеца школују, тако да је до рата четворо малих Ивановића завршило четири разреда основне школе. У јесен 1941. године Миле одлази у партизане, а за њим и кћерке Марија, Мара и Зорка. За вријеме усташко-домобранско-њемачке офанзиве на Козару, у љето 1942. године, читава породица Ивановић, осим Марије која је успјела да се пробије из обруча, заједно са осталим српским становништвом тог подручја, депортована је у логор Стара Градишка, а потом на логорску економију јасеновачког система логора у селу Јабланац.

Логорска дописна карта Илије Ивановића, упућена мајци Јованки 6. маја 1944. године

У Јасеновцу је убијен Илијин отац Миле. Сестра Зорка спасила се бијегом из логора заједно са рођаком Јефтом Ивановићем, док је мајка Јованка са братом и двије сестре пребачена у село Велика Лонџица у нашичком крају, одакле су се вратили кући још у вријеме рата. Илија је у логору III - Циглана био свједок бројних злочина, који су описани у његовим мемоарима. Уочи пробоја из Концентрационог логора Јасеновац, Илија је, гладан, ходао по згради кројачко-обућарске радионице. Видио је групу људи и, мислећи да се дијели храна, пришао им је. У тој групи био је Анте Бакотић, који му је рекао да, кад остали крену, и он крене за њима. Удаљио се, мада му није било најјасније шта је Бакотић мислио. Када је, нешто касније, чуо комешање, потрчао је да види шта се дешава. Видио је како врата попуштају и како људи трче напоље. И Илија је истрчао. Одлучио је да покуша да

стигне до шуме, која је била удаљена један километар. Ту се придружио групи од петнаестак логораша. Наставили су трчати и тако наишли на усташке бункере. Ту се група раздвојила, а Илија је трчао у правцу ријеке Струг, коју је потом прешао. Размишљајући како да стигне кући, наилази на домобрана који му је рекао да је управо прошао кроз минско поље. Домобран га је одвео у усташки бункер. Илија, слагавши име и презиме, рекао је усташама да бјежи пред партизанима. Пошто је био сувише слаб за војну службу, усташе га у селу Горњи Рајићи предају сељаку Павлу Бабићу, код којег је дочекао долазак ЈА. Убрзо након ослобођења вратио се кући. Завршио је основну школу. Учитељску школу у Бањој Луци је завршио 1950. године, а нешто касније и Факултет политичких наука у Београду. Као професор радио је у средњој школи у Зеници, коју је напустио 1992. године. Посљедње године живота Илија је проводио у Градишци и родним Горњим Подградцима.

Насловнице првог и другог издања Ивановићевих мемоара, објављених 1988. и 2006. године